

O'ZBEKISTONDA EKOTURIZMNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI

Ortiqxo'jayeva Fazilat

Toshkent Kimyo xalqaro universiteti, turizm yo'nalishi talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqola O'zbekistonda ekoturizmni rivojlantirish istiqbollarini o'rganish, turizmning barqaror o'sishi, tabiatni muhofaza qilish tashabbuslari va jamoatchilikni jalb qilish imkoniyatlarini yoritib berishga qaratilgan. O'zining tabiiy va madaniy boyliklaridan foydalangan holda, O'zbekiston o'zini mintaqadagi yetakchi ekoturizm yo'nalishi sifatida ko'rsatishi mumkin, bu esa mazmunli va ta'sirli tajribalar izlayotgan sayohatchilarni jalb qilishi mumkin.

Kalit so'zlar: turizm, qonun, ekoturizm, kontsepsiya, sayyohlik, atrof-muhit.

Аннотация

Целью данной статьи является изучение перспектив развития экотуризма в Узбекистане, пролить свет на устойчивый рост туризма, природоохранные инициативы и участие общественности. Используя свои природные и культурные активы, Узбекистан может позиционировать себя как ведущее направление экотуризма в регионе, привлекая путешественников, ищущих значимый и впечатляющий опыт.

Ключевые слова: туризм, право, экотуризм, концепция, туризм, окружающая среда.

Abstract

This article aims to explore the prospects for the development of ecotourism in Uzbekistan, to shed light on the sustainable growth of tourism, nature conservation initiatives, and public engagement. By leveraging its natural and cultural assets, Uzbekistan can position itself as a leading ecotourism destination in the region, attracting travelers seeking meaningful and impactful experiences.

Key words: tourism, law, ecotourism, concept, tourism, environment.

KIRISH

O'zining rang-barang landshaftlari, boy tarixiy merosi va barqaror turizmga qiziqishi ortib borayotgani bilan ekoturizmni rivojlantirish uchun katta imkoniyatlarga ega. Ekoturizm kontsepsiyasi atrof-muhitni asrash, mahalliy aholining farovonligini qo'llab-quvvatlovchi, tabiat va madaniyat bilan mazmunli aloqalarni o'z ichiga olgan tabiiy hududlarga mas'uliyatli sayohatni o'z ichiga oladi. So'nggi yillarda O'zbekiston ekoturizmning atrof-muhitni muhofaza qilishni targ'ib qilish, mahalliy hamjamiyatlarni qo'llab-quvvatlash hamda tashrif buyuruvchilarga noyob va haqiqiy sayohat tajribasini taqdim etish vositasi sifatida ahamiyatini tobora ko'proq e'tirof

etmoqda. Mamlakatning ajoyib tabiiy joylari, jumladan tog'lar, cho'llar va daryolar eko-sarguzashtlar va tabiatga asoslangan tadbirlar uchun ideal fanni taqdim etadi. Siyosatni qo'llab-quvvatlash, infratuzilmani rivojlantirish va manfaatdor tomonlarning hamkorligi kombinatsiyasi orqali O'zbekiston atrof-muhitni muhofaza qilish, madaniyatni saqlash va iqtisodiy rivojlanishga hissa qo'shadigan jonli ekoturizm sektorini yaratish salohiyatiga ega. O'zbekiston o'zining ekologik va madaniy xilma-xilligidan tayanib, jahon ekoturizm bozorida o'z o'rnini yaratishi, tabiiy va madaniy merosining go'zalligi va boyligini dunyoga namoyish qilishi mumkin.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mamlakatning xilma-xil tabiiy landshaftlari, boy madaniy merosi hamda barqaror sayohat tajribasiga jahon miqyosida qiziqish ortib borayotganini hisobga olsak, O'zbekistonda ekoturizmni rivojlantirish istiqbollari istiqbolli. O'zbekistondagi tog'lar, cho'llar, daryolar va Ipak yo'lidagi tarixiy shaharlarning o'ziga xos uyg'unligi ekoturizmni rivojlantirish uchun mustahkam zamin yaratadi. O'zbekistonda ekoturizmning asosiy istiqbollaridan biri atrof-muhitni muhofaza qilish va jamoatchilikni jalb qilishga ustuvor ahamiyat beruvchi barqaror amaliyotlarni targ'ib qilishdan iborat. O'zbekiston o'zining tabiiy ekotizimlarini saqlab qolish orqali ekologiyaga sayohatchilarga mamlakatning biologik xilma-xilligi va noyob yashash joylari bilan tanishish va atrof-muhitga ta'sirini minimallashtirish imkoniyatini taklif qilishi mumkin. Bundan tashqari, O'zbekistonning madaniy merosi, jumladan, YuNESKOning Jahon merosi ob'yektlari va an'anaviy hunarmandchilik mahalliy an'analarni targ'ib qiluvchi va hunarmand jamoalarni qo'llab-quvvatlovchi madaniy ekoturizm tashabbuslari uchun imkoniyatlar yaratadi. Haqiqiy madaniy tajribaga qiziqqan sayyohlar seminarlarda qatnashishi, mahalliy bozorlarga tashrif buyurishi va O'zbekistonning nomoddiy madaniy merosini asrab-avaylashga hissa qo'shib, an'anaviy amaliyotlar bilan shug'ullanishi mumkin. Bundan tashqari, O'zbekistonning Markaziy Osiyo chorrahasida joylashgan strategik joylashuvi uni transchegaraviy hamkorlik va barqaror turizm yo'nalishlarini rivojlantirishga yordam beruvchi mintaqaviy ekoturizm tashabbuslari uchun markaz sifatida ko'rsatadi. Ko'p yo'nalishli turlar yaratish va mas'uliyatli sayyohlik amaliyotini targ'ib qilish uchun qo'shni davlatlar bilan hamkorlik qilib, O'zbekiston turli xil va ta'sirchan tajribalarni izlayotgan ekologiyaga e'tiborli sayohatchilarning kengroq bozoriga kirishi mumkin.[4][5]

MUHOKAMA VA NATIJALAR

O'zbekiston hukumati siyosiy tashabbuslar, infratuzilmaga sarmoya kiritish va salohiyatni oshirish dasturlari orqali ekoturizmni rivojlantirishni qo'llab-quvvatlashga sodiqligini ko'rsatdi. Ekoturizm infratuzilmasiga sarmoya kiritishni davom ettirish, barqaror sayohat amaliyotlari haqida xabardorlikni oshirish va mahalliy

hamjamiyatlarni turizmni rejalashtirish va boshqarishga jalb qilish orqali O‘zbekiston ham tashrif buyuruvchilar, ham aholi uchun manfaatli rivojlanayotgan ekoturizm sektorini rivojlantirishi mumkin. Global turizm industriyasining jadal rivojlanayotgan sektori bo‘lgan ekoturizm toza tabiiy muhitni o‘rganish, madaniy almashinuvni rivojlantirish va barqaror rivojlanishni rag‘batlantirish uchun noyob imkoniyatni taqdim etadi. O‘zining boy bioxilma-xilligi, tarixiy merosi va rang-barang landshaftlari bilan ekoturizmni rivojlantirish uchun ulkan salohiyatga ega. Dunyo ekologik muammolardan tobora xabardor bo‘lib, haqiqiy sayohat tajribasiga intilayotgan bir paytda, O‘zbekiston o‘zini ekoturizmning yetakchi yo‘nalishi sifatida ko‘rsatish orqali ushbu tendentsiyadan foydalanishga tayyor. O‘zbekistonda ekoturizmni rivojlantirish istiqbollari istiqbolli bo‘lib, bu mamlakatning barqaror turizm yo‘nalishi sifatidagi e‘tirofiga hissa qo‘shayotgan bir qancha omillar bilan bog‘liq. Ana shunday omillardan biri O‘zbekistonning boy tabiiy resurslari, jumladan, turli ekotizimlar, tog‘ tizmalari, cho‘l va daryolar bo‘lib, ular sarguzasht va osoyishtalik izlayotgan ekologiyaga e‘tiborli sayohatchilar uchun manzarali zamin yaratadi. Bundan tashqari, mamlakatning madaniy merosi, qadimiy Ipak yo‘li shaharlari va an‘anaviy hunarmandchilik uning tabiiy diqqatga sazovor joylarini to‘ldiradigan noyob madaniy tajribani taqdim etadi va yaxlit ekoturizm taklifini yaratadi.[3]

Bundan tashqari, O‘zbekistonning Markaziy Osiyo chorrahasida joylashgan strategik joylashuvi uni mintaqaga kirish eshigi sifatida ko‘rsatadi, bu esa qo‘shni mamlakatlarni qamrab oluvchi ko‘p yo‘nalishli ekoturizm yo‘nalishlarini rivojlantirish imkonini beradi va barqaror turizm amaliyotida mintaqaviy hamkorlikni rag‘batlantiradi. Ushbu geografik ustunlikdan foydalanib, O‘zbekiston ekoturistlarining keng doirasini jalb qilishi va o‘zining turistik mahsulot takliflarini diversifikatsiya qilishi, shu orqali iqtisodiy o‘sishni rag‘batlantirishi va madaniyatlararo tushunishni rag‘batlantirishi mumkin. So‘nggi yillarda O‘zbekiston hukumati atrof-muhitni muhofaza qilish, jamoatchilik ishtiroki va mas‘uliyatli sayyohlik amaliyotiga ustuvor ahamiyat beruvchi siyosat va tashabbuslarni amalga oshirish orqali turizmni, jumladan, ekoturizmni barqaror rivojlantirishga ko‘maklashish majburiyatini namoyish etdi. Infratuzilmani rivojlantirish, salohiyatni oshirish va jamoatchilikni xabardor qilish kampaniyalariga sarmoya kiritish orqali O‘zbekiston o‘zining ekoturizm salohiyatini oshirish, shu bilan birga kelajak avlodlar uchun tabiiy va madaniy merosini asrashni maqsad qilgan. O‘zbekistonda ekoturizmni rivojlantirish istiqbollari yorqin bo‘lsa-da, bu salohiyatni to‘liq ro‘yobga chiqarish uchun bir qator vazifalarni hal etish zarur. Bu muammolar ekoturizmni kompleks rejalashtirish va boshqarish, barqaror turizm amaliyotlarini o‘rnatish, tashrif buyuruvchilar tajribasini oshirish va qarorlar qabul qilish jarayonlariga mahalliy hamjamiyatlarni jalb qilish zaruriyatini o‘z ichiga oladi.[2]

Davlat idoralari, turoperatorlar, mahalliy hamjamiyat va xalqaro manfaatdor tomonlar o‘rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish orqali O‘zbekiston bu qiyinchiliklarni yengib o‘tishi va sayyohlar uchun ham, sayyohlar uchun ham foydali bo‘lgan rivojlanayotgan ekoturizm sektorini yaratishi mumkin. O‘zbekistonda ekoturizmning rivojlanishi mamlakatning tabiiy va madaniy boyliklarini namoyish etish, barqaror turizm amaliyotini targ‘ib qilish va mahalliy hamjamiyatlarni qo‘llab-quvvatlash uchun qimmatli imkoniyat yaratadi. O‘zining rang-barang landshaftlari, boy merosi va hamkorlik ruhidan foydalanish orqali O‘zbekiston o‘zini mintaqadagi yetakchi ekoturizm yo‘nalishi sifatida ko‘rsatishi va mas‘uliyatli turizmni rivojlantirish yo‘lidagi global sa’y-harakatlarga hissa qo‘shishi mumkin. Sayohatchilar atrof-muhitni muhofaza qilish va jamiyat farovonligini birinchi o‘ringa qo‘yadigan mazmunli va o‘ziga xos tajribalarni tobora ko‘proq izlayaptilar, O‘zbekiston ekoturizmning ilg‘orligi mayoqiga aylanib, butun sanoat uchun ijobiy o‘rnak ko‘rsatish imkoniyatiga ega.[1]

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, O‘zbekistonda ekoturizmni rivojlantirish istiqbollari yorqin, bu mamlakatning tabiiy go‘zalligi, madaniy boyligi va barqaror turizm amaliyotiga sodiqligi bilan bog‘liq. Ushbu kuchli tomonlarga asoslanib, O‘zbekiston o‘zini mintaqadagi yetakchi ekoturizm yo‘nalishi sifatida ko‘rsatishi, ekologik jihatdan ongli sayohatchilarni jalb qilishi hamda tabiiy va madaniy merosini asrab-avaylashga hissa qo‘shishi mumkin. Puxta rejalashtirish, hamkorlik va barqarorlikka e‘tibor qaratgan holda, O‘zbekiston ekoturizmni muvaffaqiyatli rivojlantirish modeliga aylanish salohiyatiga ega va turizm o‘shini atrof-muhitni muhofaza qilish va jamiyat farovonligi bilan muvozanatlashga intilayotgan boshqa yo‘nalishlarga o‘rnak bo‘la oladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

- 1.Tuxliyev I.S., Xaitboyev R., Tursunova G.R. Turizm asoslari. O'quv-uslubiy murakkab. - Samarqand, SamISI, 2013. - 372 b.[1]
- 2.Qudratov G.H., Pardayev M.Q., Otaboyev R. O‘zbekistonda turizm salohiyati va uni rivojlantirishda davlat siyosatining asosiy yo‘nalishlari. // xizmat ko‘rsatish va turizm sohalarini rivojlantirish: muammolar va ularning yechimlari. - T.:Iqtisodiyot va moliya, 2008. - b. 61-70.[2]
- 3.Hayitboyev R., Sattarov A. Turizm marshrutini ishlab chiqish texnologiyasi. Samarqand, 2011 yil.[3]
- 4.Matyakubov U.R. —Ekologik vaziyatni hisobga olgan holda turizmning samaradorligi takomillastirish yo‘nalishlari va istiqbollari mavzusida. nomzodlik dissertatsiyasining konspekti. – Samarqand, 2011. – 12 b.[4]
- 5.Halikulov A.N. —Mehmonxonalarda xizmat ko‘rsatish sifati va samaradorligini oshirish imkoniyatlar dissertatsiya konspekti. Abstrakt. – Samarqand, 2010. – 25 b.[5]